

Hekimin Tıbbi ve Hukuki Sorumlulukları

Bölüm 33

Prof. Dr. Nursel GAMSIZ BİLGİN

Ana Konular

- ▶ Ceza Sorumluluğu
- ▶ Hekimlerin Bilirkişilik İle İlgili Görevleri
- ▶ İdari Sorumluluk
- ▶ Hukuksal Sorumluluk

Hekimlerin tıbbi girişimlerinde hukuki kurallara uygun temel yaklaşımlara sahip olması gerekir. Bunu yaparken hekimler, hastanın hem kişilik hem hukuksal haklarına saygı gösterme, mesleki bilgi ve deneyime sahip olma, mesleği uygularken azami dikkati ve özeni gösterme, etik kurallara uygun davranma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Hekimlik mesleği evrensel etik kuralları ile yerel yasal düzenlemeler bazen çelişebilmekle birlikte hekimlerin meslekleri ile ilgili yasa mevzuatı bilmiyor olmaları onları sorumluluktan kurtarmamaktadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 4. maddesinde "kanunu bilmemenin mazeret sayılmayacağı" açıkça belirtilmektedir.

Ülkemizde hekimlerin mesleki, adli, hukuki ve etik açısından faaliyetlerini düzenleyen çok sayıda mevzuat bulunur. "Türk Ceza Kanunu (TCK)", "Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)", "Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun (TŞSTİK)", "Umumi Hıfzısıhha Kanunu (UHK)", "Türk Tabipler Birliği Kanunu (TTB)", "Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi (TDN)" vb.

CEZA SORUMLULUĞU

Türk Ceza Kanunu'nda hekimlere uygulanacak cezai yaptırımları düzenleyen ayrı bir madde

bulunmamaktadır. Ceza hukukunda kusursuz suç olamayacağı ilkesi bulunmaktadır. Kast kusurun en ağırı derecesidir. Türk Ceza Kanunu'nun 21. maddesine göre "kasıt"ın suç oluşumunda belirleyici unsur olduğu yer almaktadır. Kastın tanımı "suçun kanuni tanımında yer alan unsurları bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesidir".

Hekimlerin çalışma yaşamındaki sorumlulukları; önleyici ve koruyucu hekimlik, tanı koruyucu ve tedavi edici hekimlik, adli ve idari hekimlik alanlarında olabilir. Hekim hasta ilişkisinde ortaya çıkan zararlar genellikle taksir kavramı içinde değerlendirilmektedir. **Taksir** kavramı; acemilik; hekimin mesleğinin güncel bilgi ve esaslarında ve tedavi becerisinde eksiklik ve yoksunluk göstermesi, tedbirsizlik, dikkatsizlik; önlenabilir bir tehlikenin önlenmesinde gösterilen kusur, emir ve yönetmeliklere uymama, acil hastaya müdahale edilmemesi, tedavinin geciktirilmesi, tedavi sırasında zarar görmesi olarak tanımlanmaktadır. Taksir TCK 22/2'de "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanunî tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir" şeklinde tanımlanmaktadır. Taksirli suçlar hukuksal açıdan; tedbirsizlik, dikkatsizlik, meslek ve sanatta acemilik, emir ve talimatlara uymama nedeniyle yaralanma veya ölüme sebep olmak çerçevesinde ele alınmaktadır.

Yüzünde Sabit İz (YSI) - Yüzünün Sürekli Değişikliğine Neden Olma

Yüz bölgesinde oluşan lezyon aydınlatılmış ortamda, konuşma mesafesinden **ilk bakışta fark edilebilir** durumda ise "yüzde sabit iz"denir. Yüz sınırları; karşıdan bakıldığında üstte saçlı deri sınırı, yanlarda kulaklar dâhil kulak arkasından inen hayali düz çizgilerin her iki klavikula ile kesiştiği noktalar ile altta fossa jugularisten başlayıp yanlara doğru klavikularını takip eden çizgiler arasında kalan bölgedir. YSI için yara iyileşmesinin tamamlanmış olması gerekir.

Konuşmada Sürekli Zorluk/Konuşma Yeteneğinin Kaybı

Yaralanma sonucu, ses tellerinde veya konuşma merkezinde hasar, travmanın psikolojik etkisi ile kekemelik vb olmasıdır.

Gebe Bir Kadında, Çocuğunun Vaktinden Önce Doğmasına / Çocuğun Düşmesine Neden Olma

Erken doğum veya düşüğün adli olay ile illiyeti kurulmalıdır.

Yaralamanın Vücutta Kemik Kırılmasına Neden Olması

Kırığın kişinin hayat fonksiyonlarındaki etkisidir. Kırıklar, ağırlıklarına göre altı derece olup hafif (1), orta (2-3) ve ağır (4-5-6)'dır.

Rapor Örneği

SONUÇ: T.B.'ye ait tıbbi belgelerin incelenmesi ve yapılan muayenesi sonucunda sol periumbikal

bölgede 4 cm'lik batına nazif kesiye neden olan kesici delici alet yaralanmasının;

1. Kişinin yaşamını tehlikeye **uğrattığını**,
2. Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte **olmadığını**,
3. Kişide herhangi bir kırık tarif ve tespit **edilmediğini**,
4. Yüz sınırları içerisinde "**yüzde sabit iz**" niteliğinde herhangi bir yaralanmasının tarif ve tespit **edilmediğini**,
5. "**Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması veya yitirilmesi**" niteliğinde bir yaralanmasının olmadığını bildirir raporudur.

İDARİ SORUMLULUK

Kamuda çalışan hekimler için disiplin cezasını gerektiren durum olması halinde 657 sayılı yasanın 7. bölümüne göre işlem yapılır. Üniversite çalışan sağlık personeli için soruşturma 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu hükümlerine göre yapılmaktadır.

HUKUKSAL SORUMLULUK

Hekimler tıbbi uygulamaları sırasında oluşan "korsurlu" davranışa göre özel hukuk yönünden de sorumlulukları vardır. Olası zarar, zarar gören, zararının tazminiyle ilişkili tazminat talep etmesidir. Zarardan sorumlu hekim zararı ödemekle yükümlüdür. Tazminat davaları, cezadan bağımsızdır. Hasta mevcut olumsuz duruma göre maddi ve manevi kayıplarını talebi için dava açabilir.

Kaynaklar

Bilgin N, Dokgöz H, Kar H. Hekimlerin Ceza ve Hukuksal Sorumlulukları. İleri Asistan Eğitimi Başvuru Kitabı. Otağ F, Erdem E. Eds. 2012. 1-14.

Koç S, Can M. Birinci Basamakta Adli Tıp. Klinik Gelişim. İstanbul Tabip Odası Süreli Bilimsel Yayını. Adli Tıp özel sayısı. 2009.

Savaş H. Yargıya yansıyan tıbbi müdahale hataları. Tıbbi malpraktis-tıbbi davaların seyri ve sonuçları. 3rd ed. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2013.

Erdem Ü. Yargıtay 12.Ceza dairesi (2014-2016) kararlarında hekimin sorumluluğu. 1st ed. İstanbul: Legal Yayıncılık, Hukuk Kitapları Serisi; 2016.

Çakmut ÖY. Sağlık hukukunun temel esasları ve özellikle aydınlatılmış onam. Tıbbi

müdahaleden kaynaklanan hukuki sorumluluk. Sempozyum Bildiri Kitabı 2009. 1-40.

Doğan M. Hekimin hukuki sorumluluğu. Tıbbi müdahaleden kaynaklanan hukuki sorumluluk. Sempozyum Bildiri Kitabı, 2009. p. 41-60.

Hakeri H. Tıp Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2007. p. 93-185, 289-388.